

rendezett kiállítások. De legfontosabb mégis csak az volna, ha ez a bútorkérdés a maga egészében éppúgy népjóléti kérdéssé változna, mint akár a munkáslakáskérdés és a kisember az ő nehéz verejtekű pénzéért részletre egyközponti elosztószerv útján éppúgy kaphatna jó, tartós és olcsó bútorokat az állam vagy a község támogatásával, mint ahogyan ma már földet, házhelyet és élelmiszert is kap ezen az úton. A németeknél ehhez hasonló tervezetések és tapogatózások már folynak is és éppen csak az idők súlyos pénzügyi akadályozza meg a kibontakozást.

Egy dolog azonban a mi számunkra is bizonyos. Nevezetesen az, hogy az iparművészetnek a jövőben nemcsak azokra a művészeti inyenccségre és teljes színgazdagságukkal kibontakozó bútorkiállításokra kell tekintenie, mint amilyen a párisi nemzetközi divatrevü volt, hanem azokra a szerényebb és szűkebb kis-lakásos kiállításokra is, amilyen a tavalyi nyáron a drezdai volt az ő faházaival és zománcos bádoggádjaival. Mert a kisember jövőjét ezekben ringatják és a bútortipar, sőt az iparművészet jórészenek jövőjét is.

EGY ÉPÍTÉSZ SZÉLJEGYZETEI

ÍRTA LÁSZLÓ PÁL

Bécs.

Sokszor hallok laikusoktól a kérdést, hogy milyen stílusban dolgozom én? Laikusoktól mondom, mert a hozzáértő ezt úgysem kérdezné. A kérdés elől kitérni nehéz, viszont jelszavakat mégsem akarok használni; legszívesebben azt mondanám, hogy Phidias sem tudta a maga idejében, hogy hány évvel Krisztus születése előtt él ő. És az építész, a művész is csak jóval halála után tudná megmondani, hogy milyen irányhoz tartozott.

Dehát fontos egyáltalán, hogy egy művészeti iránynak azonnal névjelzőcédulát akasszunk a nyakába és kezébe a személyazonosságát igazolványát nyomjuk?

*

Én „modern” irányban dolgozom, anélkül, hogy ez a megjelölés egyébként akarna lenni, mint kisegítő, tájékoztató fogalom a gyengébbek számára. Ahogyan minden művész ebben az irányban dolgozott a maga idejében, a tizedik században éppúgy, mint a huszadikban. Mert a „modern” jelző hamisítatlan értelmében időszerűt jelent.

*

Sajnos, éppen az időszerű művészetet nem ismerik el eléggé nálunk. Az építető eszméi, vágyai rendszerint a valahol látottaktól tevődnek össze, ami már maga eléggé megnehezíti a művészeti fejlődést. Emellett van még egy ál-tradíció is, amely azt tartja, hogy előkelő csak régies, vagyis a réginek látszó lehet.

Hogy egy új művészeti irány utat törhessen magának, ahhoz idő kell, ahogy a mennydörgést sem akkor halljuk, amikor éppen dörgött, hanem csak valamivel később. És szomorú tény, de úgy van, hogy egyelőre a modernből csak az izléstelen, olcsó, vásári holmit ismeri a közönség, azt, amelyik kiabál és szembetűnik, s ezért az éretlen kísérletek teszik sokszor ellenszenvenné a modern törekvéseket.

*

Az én munkám korántsem tudatos távolfartása és kikapcsolása mindennek, ami „már volt”. Hanem egy ösztönös alkotású törekvés, teremteni akarás és vágy új formák, új lehetőségek, új művészeti mondanivalók után.

*

A mi életmódunk, — a tumultus néhány évtől eltelve — a legegyszerűbb, amit a történelem az utolsó évtizedekben fel tud mutatni. És lakáskultúránk — akarva, nem akarva — alkalmazkodik azokhoz a keretekhez, amelyeket a jelen idők gazdasági helyzete szabott meg. Minden vonalon az egyszerűség lett az uralkodó alapelv. Ámde én nem hiszek ennek az iránynak ösztönességében és jogosultságában. Az egyszerűség nem belső fejlődés következménye, hanem külső tényezők parancsszava, a lélek alkalmazkodó képessége, noha ez az alkalmazkodás legtöbbször anélkül megy végbe, hogy magunk bármit is észrevennénk a változásból. De bensőnkben él a törekvés a gazdagság és a vágy szépség, pompa és élettartalom után.

Sajnos, nyomdatechnikai okokból terveimet e lapok annyira kicsinyítve mutatják be, hogy ezáltal hatásuk nem érvényesülhet úgy, mint ahogy én szeretném. A „Hollywoodi ház”-nál, amelyet G. S. részére terveztem, nem kellett sem anyagi, sem izlésbeli természetű akadályokkal számolnom, nem voltam kompromisszumokra kényszerítve és így szabadon engedhettem játszani fantáziámat. De ez távolról sem jelenti azt, mintha mesébe való, játszi megoldásokra tértem volna át; a feladat komoly volt és én örömmel foglalkoztam vele.

Az itt bemutatott képek részletezését a hálósobánál kezdem el. Ahogy belépünk, egy vesztibülszerű, travertinkővel burkolt előtérbe jutunk. Ugyanebben az előtérben a kandallófal felett ólomba foglalt üvegablakocskák vannak, amelyeken az „apród utat” látjuk. E „szentély” ünnepélyességét üvegkandeláberek fokozzák. Két lépcsőfokon áthaladva — amelynek korlátja ezüstözött fémrács — a hálósoba középső részébe jutunk, a lakórészbe. A falakat márványvakolat fedi, szabadon festve, s ezzel nyugodt és vidám térhatást érek el. Hogy a tulajdonképeni hálórészbe jussunk, a kíváncsinak, de a ház asszonyának is

ismét néhány lépcsőn kell felmenni. A falak tónusa itt világoskrém, míg a bútorok, nem mint a középtérben, palisanderfából valók, hanem ezüstszürkén lakkozva vannak elgondolva. A selyemfüggöny az ágy felett világos rózsaszínű. Az összes világítótestek és a kis figurális lámpatartók ezüstözöttek.

Még megemlítem, hogy az oszlopok festett kerámiai anyagból készülnek, a padló bevonata világosrózsaszínű velur, a középső térben közvetett világítás van, az ablakokat ezüstözött fém keresztezi és ezzel, azt hiszem, az olvasó elképzelheti a tervezett helyiség összhatását.

A zeneszoba szintén világos krémszínű és falfestésekkel, berakásokkal s domborművekkel dúsan van díszítve. A bútorok és minden egyéb farészek palisanderből készülnek, a kandalló kő és kerámia; függőlámpa és falikarok ezüsből valók. Minden helyiségben ózonkamrával közvetlen összekötött szellőző rózsák vannak.

Ezzel — azt hiszem — elmondtam terveimről a legfontosabb tudnivalókat. E munkáimmal is igazolom meggyőződésemet, hogy él bennünk a törekvés a gazdagság után és a vágy szépségre, pompára és élettartalomra.

EX LIBRIS PROF RUDOLPHI MILLEKER

Haranghy Jenő: Ex libris.

Végh Gusztáv (Páris): Háziáldás. ♦ Haussegen. ♦ Bénédiction domestique